

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นกระบวนการพัฒนามนุษย์ อีกทั้งเป็นการถ่ายทอดมรดกทางวัฒนธรรม และสร้างภูมิปัญญาให้แก่สังคม ดังนั้นการศึกษาจึงเป็นรากฐานสำคัญในการ เสริมสร้างศักยภาพ ความมั่งคั่งทางสติปัญญาและคุณภาพของมนุษย์ให้สามารถดำรงชีวิตในลักษณะผสมผสานกลมกลืนกับสภาพแวดล้อมอย่างมีความสุขและสุนทรีย์ภาพ

กระบวนการจัดการศึกษาที่จะช่วยชีวิตดำเนินชีวิตอย่างประเสริฐ คือกระบวนการพัฒนาปัญญาเพื่อให้นักศึกษามีความรู้ ความคิด ความเห็น ความศรัทธาที่ถูกต้อง อันจะเป็นแก่นสารพลังหนุนนำให้บุคคลประพฤติ ปฏิบัติตนดีและถูกต้องตามทวนองครองธรรมต่อไป (สุนทรวิวัฒน์, 2530) การดำรงชีพของมนุษย์ย่อมต้องมีการคิด การตัดสินใจ การเลือก การแก้ปัญหา สิ่งเหล่านี้อาจไม่มีปรากฏอยู่ในตำรา แต่มนุษย์จำเป็นต้องคิดหาคำตอบและปฏิบัติอย่างดีที่สุดสำหรับตนเอง โรงเรียนจึงมีหน้าที่สร้างเสริมประสบการณ์ หรือฝึกฝนให้ผู้เรียนทุกคนรู้จักคิด เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการดำรงชีวิตให้ดีขึ้น โดยไม่ขัดแย้งกับแนวคิดทั้งทางโลกและทางธรรม (กรมวิชาการ, 2534)

พระราชารมณี (2525) ได้เขียนอธิบายกระบวนการพัฒนาปัญญาภายในบุคคลว่า พิจารณาโดยสัมพันธ์กับวิธีทำให้เกิดปัญญา 3 วิธี คือ

1. ปัญญาเกิดจากการคิด การพิจารณาหาเหตุผลด้วยตนเอง
2. ปัญญาเกิดจากการสดับ เล่าเรียน หรือถ่ายทอดต่อกันมา
3. ปัญญาเกิดจากการลงมือปฏิบัติ ฝึกหัดอบรม

การเรียนการสอนในปัจจุบันยังไม่ได้ส่งเสริมให้เด็กคิดเท่าที่ควร ส่วนใหญ่จะเป็นการสอนแบบบรรยาย และบางครั้งก็บอกแนวทางการตัดสินใจแก้ปัญหาให้นักเรียนเสียเลย นักเรียนยังไม่ทันคิดก็ปฏิบัติไปตามนั้น โดยไม่ทราบเหตุผลว่าเป็นมาอย่างไร ในท่ามกลางความเปลี่ยนแปลง ความก้าวหน้าทางวิชาการสาขาต่าง ๆ ความเจริญทางวิทยาศาสตร์และ

เทคโนโลยีซึ่งไม่มีวันหยุดยั้ง เป็นเครื่องบังคับให้มนุษย์ต้องปรับตนเองให้ทันกับความเปลี่ยนแปลงและความก้าวหน้านั้น ๆ ฉะนั้นบทบาทของการเรียนการสอนจึงต้องเปลี่ยนจากการเรียนโดยท่องจำเนื้อหาความรู้มาเป็นการฝึกฝนให้ผู้เรียนมีนิสัยในการใช้กระบวนการคิด กระบวนการในการแสวงหาความรู้ การทำงาน การปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม สามารถนำกระบวนการไปใช้ได้อย่างคล่องแคล่วโดยอัตโนมัติในทุกสถานการณ์ ทั้งในแง่ของการศึกษาเพื่อชีวิต การแก้ปัญหา การตัดสินใจ ทักษะกระบวนการต่างๆ ความมุ่งฝึกให้สอดคล้องกับวัยและระดับชั้น ควรให้ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมการเรียนในรูปแบบต่างๆตามความสนใจ อันเป็นประสบการณ์การเรียนรู้ด้วยตนเอง ทำเอง รู้เอง ทั้งนี้โดยมีครูคอยให้คำปรึกษาเพื่อนำไปสู่การเรียนรู้

ในชีวิตประจำวัน สิ่งที่เราจำเป็นต้องใช้เสมอคือ ความคิด การพิจารณาปัญหา การเลือกและการตัดสินใจ เช่น การเลือกว่าจะทำอะไรหรือไม่ทำอะไร ควรจะทำหรือไม่ทำอย่างไร งานที่ทำอยู่จึงจะได้ผลดีที่สุด การตัดสินใจจึงเป็นกระบวนการคิดอย่างมีเหตุผลที่สำคัญ เป็นการเลือกแนวทางปฏิบัติที่ถูกต้องหรือพอใจ เพื่อจะได้นำไปสู่การปฏิบัติที่บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการหรือแก้ปัญหาได้

การตัดสินใจเป็นเรื่องของกระบวนการใช้ความคิด ต้องมีจุดมุ่งหมาย ต้องมีทางเลือก แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. การตัดสินใจต่อปัญหาที่มีอยู่ ได้แก่ การแก้ปัญหาเฉพาะหน้า การปรับสถานการณ์ และทำการแก้ไขปัญหา
2. การตัดสินใจต่อปัญหาที่คาดว่าจะเกิดขึ้น ได้แก่ การป้องกันและการเตรียมรับสถานการณ์

สมน อมรวิวัฒน์ (2530) ได้ลำดับขั้นตอนของการเลือกและตัดสินใจไว้ดังนี้

1. การรวบรวมข้อมูลที่ดี
2. การประเมินค่าตามเกณฑ์ที่ถูกต้องดีงามเหมาะสม
3. การวิเคราะห์เปรียบเทียบประเด็นที่ประเมินค่าแล้ว ทำให้สามารถกำหนดทางเลือกและทางออก
4. เมื่อมีทางเลือกหลายทาง บุคคลต้องอาศัยประสบการณ์ หลักการ และการทำนายผล
5. ถ้าไม่มีทางเลือก หรือมีทางเลือกเดียว จะต้องหาทางออกใหม่

6. ตัดสินใจเลือกทางที่ดีที่สุด

7. วางแนวทางปฏิบัติให้ได้ผล

การเปิดโอกาสให้นักเรียนบรรลุผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2533) คือ กำหนดให้ผู้เรียนคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น และทำงานอย่างมีระบบนั้น นักเรียนต้องเกิดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับทักษะ การคิดอย่างถูกต้อง และมีระเบียบแบบแผนการคิด สามารถตัดสินใจได้ เกิดเจตคติที่ดีต่อวิชา และครูผู้สอน วิธีการที่น่าจะนำมาศึกษาทดลองได้วิธีหนึ่งคือ การสอนตามแนวพุทธวิธีว่าด้วยการสอนโดยสร้างศรัทธาและโยนิโสมนสิการ ซึ่งเป็นการสอนที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมไทยและสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของหลักสูตรปัจจุบัน ทั้งนี้เพราะวิถีแห่งวัฒนธรรมไทยนั้นได้เน้นบรรยากาศที่เรียบง่าย มีลักษณะที่เหนียวแน่นมาจกให้ผู้เรียนเกิดความปีติเลื่อมใสในเทคนิควิธีต่าง ๆ ในการสอนของครูได้เห็นการคิดและปฏิบัติจริงเป็นหลักใหญ่

การเรียนการสอนที่เริ่มต้นด้วยการสร้างศรัทธา คือ การที่สถานศึกษาต้องคำนึงถึงการจัดปัจจัยภายนอกที่เหนียวแน่น ส่งเสริม จูงใจและปลุกเร้าให้เกิดความเชื่อถือและเชื่อมั่นในตัวครูผู้สอน การสร้างศรัทธาจึงเป็นการสร้างเสริมให้นักเรียนมีฉันทะ มีแรงจูงใจใฝ่รู้ มีความมั่นใจอย่างมีเหตุผล และเกิดการยอมรับว่าสิ่งที่เรียนไปมีความเป็นไปได้อีกมีคุณค่าและนำไปปฏิบัติจริง ศรัทธาจึงไม่ใช่ความมกมาย แต่ต้องประกอบด้วยปัญญาและความเข้าใจเหตุผลเป็นพื้นฐาน การมีศรัทธาอย่างเดียวนั้นไม่สามารถทำให้บุคคลเจริญปัญญาถึงขีดสูงสุดได้ ศรัทธาจะต้องกำกับด้วยโยนิโสมนสิการ คำว่า "โยนิโสมนสิการ" ประกอบด้วย "โยนิโส" กับ "มนสิการ" โยนิโส แปลว่า เหตุ ต้นเค้า แหล่งเกิด ปัญญา อุบาย วิธี ทาง ส่วน มนสิการ แปลว่า การทำนิจ การคิด คำนึง นึกถึง ใฝ่ใจ พิจารณา เมื่อรวมเข้าเป็น โยนิโสมนสิการ จึงหมายถึง การทำนิจโดยแยบคาย ซึ่งมีความหมายแยกได้เป็นแง่ ๆ ดังต่อไปนี้

1. อุบายมนสิการ แปลว่า คิดหรือพิจารณาโดยอุบาย คือ คิดอย่างมีวิธี หรือ คิดถูกวิธี หมายถึง คิดถูกวิธีที่จะให้เข้าถึงความจริง สอดคล้องเข้ากับสัจจะ ทำให้หยั่งรู้สภาวะลักษณะ และสามัญลักษณะ ของสิ่งทั้งหลาย

2. ปถมนสิการ แปลว่า คิดเป็นทาง หรือ คิดถูกทาง คือ คิดได้ต่อเนื่อง เป็นลำดับ จัดลำดับได้ หรือมีลำดับ มีขั้นตอน แล่นไปเป็นแถวเป็นแนว หมายถึง ความคิดเป็น

ระเบียบตามแนวเหตุผล เป็นต้น ไม่ยุ่งเหยิงสับสน กระโดดไปกระโดดมา ต่อเป็นขึ้นเป็นอันไม่ได้ ทั้งนี้รวมทั้งความสามารถที่จะชักชวนนึกคิดเข้าสู่แนวทางที่ถูกต้อง

3. การถนอมหลักการ แปลว่า คิดตามเหตุ คิดค้นเหตุ คิดตามเหตุผล หรือ คิดอย่างมีเหตุผล หมายถึง การคิดสืบค้นตามแนวความสัมพันธ์สืบทอดกันแห่ง เหตุปัจจัย พิจารณาสืบสาวหาสาเหตุ ให้เข้าใจถึงต้นเค้า หรือแหล่งที่มาซึ่งส่งผลต่อเนื่องมาตามลำดับ

4. อุปาทกถนอมหลักการ แปลว่า คิดให้เกิดผล คือใช้ความคิดให้เกิดผลที่พึงประสงค์ เล็งถึงการคิดอย่างมีเป้าหมาย หมายถึง การคิด การพิจารณาที่ทําให้เกิดคุณธรรม เช่น ปลุกเร้าให้เกิดความเพียร การรู้จักคิดในทางที่ทําให้หายหวาดกลัว ให้หายโกรธ การพิจารณาที่ทําให้มีสติ หรือทําให้จิตใจเข้มแข็งมั่นคง เป็นต้น

พระพุทธเจ้าทรงเน้นหลักของการคิดแบบโยนิโสมนสิการ ซึ่งพระราชวรมุณีได้อธิบายไว้ในหนังสือพุทธธรรม 10 วิธีคิดด้วยกัน

เมื่อพิจารณาวิธีคิดทั้งหมดแล้ว พบว่าวิธีคิดที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักคิด เลือกลง และตัดสินใจได้เหมาะสมชัดเจนก็คือ วิธีคิดแบบคุณโทษและทางออก ซึ่งจะส่งผลให้ผู้รู้จักวิเคราะห์สรรพสิ่งและเหตุการณ์ทั้งหมดตามความเป็นจริง โดยมองเห็นและยอมรับความจริงว่ามันมีทั้งด้านดี (เป็นคุณ) ด้านเสีย (เป็นโทษ) และเมื่อมองเห็นทั้งด้านดีและด้านเสียแล้ว ทางออกคืออะไร หรือเป็นอย่างไร สามารถนำไปสู่การตัดสินใจแก้ปัญหาในชีวิตจริงได้ และดำรงชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม การสอนโดยสร้างศรัทธาและโยนิโสมนสิการเป็นวิธีการเรียนรู้ที่มีลักษณะบูรณาการของหลักจิตวิทยาการเรียนรู้ หลักการและแนะแนว และหลักการสอนอย่างผสมกลมกลืนได้สัดส่วนสมดุลกัน โดยเริ่มจากหลักการที่ว่ามนุษย์ทุกคนจะทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ ถ้ามีความมั่นใจในตนเอง มีสติปัญญาและความสามารถ มีความเชื่อมั่นด้วยเหตุผล และปัญหาต่อสาระความรู้ว่าถูกต้อง มีคุณค่าและสามารถพิสูจน์ได้ ศรัทธาหรือความเชื่อมั่นเป็นบ่อเกิดของฉันทะ ความพอใจใฝ่เรียน ขากันพากเพียร ผักหนัดอบรมตนเอง ทั้งทางกาย วาจา ใจ ศรัทธาต้องมีปัญหาควบคุม ส่งเสริมความคิด วิเคราะห์และได้ทดลองปฏิบัติจนประจักษ์ความรู้ด้วยตนเองจนสิ้นความสงสัย โดยบุคคลผู้สั่งสอน แนะนำ อบรมพร้อมด้วยคุณสมบัติของความเป็นกัลยาณมิตร มีความรู้จริง สามารถสั่งสอน อบรมด้วยวิธีต่าง ๆ อย่างเป็นผล จัดสภาพแวดล้อม อุปกรณ์และตัวอย่างที่น่าสนใจ เร้าให้เกิดความใฝ่ใฝ่เรียน

สุมน อมรวิวัฒน์ (2530) ได้นำความคิดดังกล่าวมาสร้างเป็นหลักการและขั้นตอนการสอนโดยสร้างศรัทธาและโยนิโสมนสิการ ดังนี้

หลักการ

ครูเป็นบุคคลสำคัญที่สามารถจัดสภาพแวดล้อม แรงจูงใจและวิธีการสอนให้ศิษย์เกิดศรัทธาที่จะเรียนรู้ และได้ฝึกฝนวิธีการคิดโดยแยกคาย นำไปสู่การปฏิบัติจนประจักษ์จริง การสอนโดยสร้างศรัทธาและโยนิโสมนสิการ มุ่งเน้นให้ครูและศิษย์มีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน และศิษย์ได้มีโอกาสแสดงออกปฏิบัติอย่างถูกวิธีจนสามารถแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม

ขั้นตอนการสอน

1. ขั้นนำ (การสร้างศรัทธา)

1.1 ครูใช้ช่วงเวลาหนึ่งก่อนทดลองสอนในการเตรียมตัวครู เพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูกับนักเรียน ครูแสดงความรักและความเมตตาต่อนักเรียนอย่างจริงจัง

1.2 ก่อนเริ่มบทเรียนแต่ละครั้ง ครูจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศในชั้นเรียนให้สอดคล้องกับเนื้อหาของบทเรียน และเร้าใจให้นักเรียนเห็นความสำคัญของบทเรียน จัดห้องเรียนให้สะอาด มีระเบียบ จัดป้ายนิเทศให้ตรงกับเนื้อหาของบทเรียน

1.3 ครูเสนอสถานการณ์ หรือกรณีตัวอย่าง โดยใช้สื่อการเรียนการสอน หรืออุปกรณ์และวิธีการต่าง ๆ พร้อมทั้งแนะนำหลักการปฏิบัติตนโดยใช้หลักธรรมเป็นพื้นฐานนำไปสู่การเลือกและการแก้ปัญหาหลาย ๆ ทาง

ขั้นสอน

1. ครูเสนอปัญหาที่เป็นสาระของบทเรียน หรือเสนอหัวข้อเรื่อง ประเด็นสำคัญของบทเรียนด้วยวิธีการต่าง ๆ
2. ครูแนะแหล่งวิทยาการและแหล่งข้อมูล
3. นักเรียนฝึกรวบรวมข้อมูล ข้อเท็จจริง ความรู้และหลักการ โดยใช้ทักษะที่เป็นเครื่องมือของการเรียนรู้ ทักษะทางวิทยาศาสตร์ และทักษะทางสังคม
4. จัดกิจกรรมที่เร้าให้เกิดการคิด โดยใช้วิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการ เช่น กรณีตัวอย่าง ฯลฯ

5. ผูกการสรุปประเด็นของข้อมูลความรู้ และ เปรียบเทียบประเมินค่าโดยวิธีการ แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ทดลอง ทดสอบ จัดเป็นทางเลือกและทางออกของการแก้ปัญหา
6. ดำเนินการเลือกและตัดสินใจ
7. กิจกรรมฝึกปฏิบัติทั้งในและนอกเวลาเรียน เพื่อพิสูจน์ผลการเลือกและตัดสินใจ นำให้ประจักษ์จริง โดยมีครูคอยสังเกตและแนะนำ

ขั้นสรุป.

1. ครูและนักเรียนสังเกตวิธีการปฏิบัติ ตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไขให้ปฏิบัติถูกต้อง
2. อภิปรายและสอบถามข้อสงสัย
3. สรุปผลการปฏิบัติ
4. สรุปบทเรียน
5. วัดและประเมินผล

หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2533) ได้กำหนดหลักการสำคัญคือ มุ่งให้ผู้เรียนนำประสบการณ์ที่ได้จากการเรียนไปใช้ประโยชน์ในการดำรงชีวิต และมีจุดหมายที่จะปลูกฝังให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับตนเอง ธรรมชาติแวดล้อมและการเปลี่ยนแปลงของสังคม (กรมวิชาการ, 2532) กลุ่มประสบการณ์ที่จัดให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับหลักการและจุดหมายดังกล่าว คือกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ประกอบด้วยเนื้อหาเกี่ยวกับกระบวนการแก้ปัญหาของชีวิตและสังคม ปัญหาและความต้องการของมนุษย์ในด้านต่าง ๆ เพื่อการดำรงอยู่และการดำเนินชีวิตที่ดี รวมทั้งในเรื่องสิ่งแวดล้อมที่เป็นมนุษย์ด้วยกัน สิ่งแวดล้อมทางสังคม และสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ

มนุษย์ถือว่าทุกสิ่งที่อยู่รอบตัวเรา คือ สิ่งแวดล้อม ซึ่งแบ่งได้เป็นสิ่งแวดล้อมทั้งกายภาพ และชีวภาพ และสิ่งแวดล้อมที่มนุษย์สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้ เราเรียกว่าทรัพยากร ซึ่งมนุษย์ได้อาศัยในการดำรงชีวิตและนำมาปรับเปลี่ยนเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด แต่ในปัจจุบันมนุษย์ได้ชื่อว่าเป็นผู้ทำลายสิ่งแวดล้อม ความอุดมสมบูรณ์ของป่าไม้และสัตว์ป่าลดลงอย่างเห็นได้ชัด ปัญหาน้ำเสีย อากาศเป็นพิษ สารเคมีตกค้าง ปริมาณโอโซนในบรรยากาศลดลง ฯลฯ ล้วนเป็นปัญหาที่สร้างขึ้น สิ่งแวดล้อมถูกทำลายจนทำให้โลกเสื่อมโทรมลง เกิดปัญหาหลากหลายต่าง ๆ ส่งผลกระทบต่อ

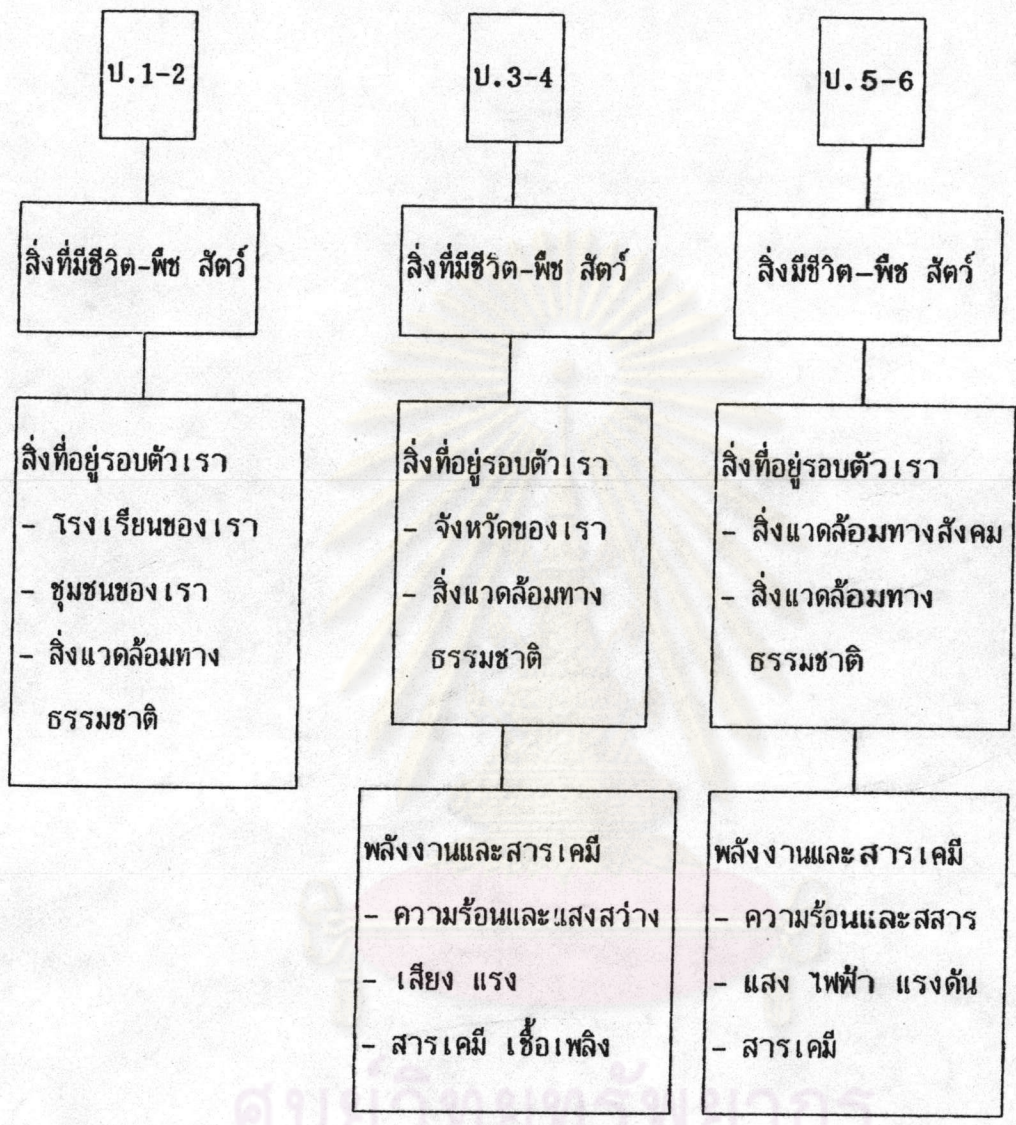
ต่อระบบนิเวศน์วิทยาและความเป็นอยู่ของมนุษย์มาก ดังนั้นการดำเนินงานเรื่องสิ่งแวดล้อมจึงเป็นเรื่องสำคัญ การศึกษาต้องมุ่งปลูกฝังให้เด็กมีความรับผิดชอบ รู้จักคิด เลือกรับ ตัดสินใจงานทางที่ถูกต้อง มีความประพฤติและเจตคติที่ดีต่อสังคมส่วนรวม การศึกษาจะช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้ ช่วยฟื้นฟูสังคม รู้จักพัฒนาและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

การปลูกฝังให้เด็กเกิดค่านิยมและเจตคติที่ดีทางสิ่งแวดล้อมนั้น บุคคลหลายฝ่ายจะต้องช่วยกัน และครูเป็นบุคคลหนึ่งที่มีบทบาทสำคัญยิ่งในการใช้กระบวนการเรียนการสอน เพื่อปลูกฝังค่านิยมและเจตคติที่ดีแก่เด็กวัยประถมศึกษา ซึ่งเป็นวัยที่เหมาะสมที่สุดในการสร้างให้เกิดเจตคติที่ดีต่อสิ่งแวดล้อม มานิตย์ เรืองรัตน์ (2525) ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับเรื่องนี้ว่าถ้าเรามีความมุ่งมั่นที่จะแก้ไข ปรับปรุงสิ่งแวดล้อมที่เสียไปแล้วให้กลับดีเยี่ยมกระทำได้ไม่ยาก นั่นคือการให้การศึกษแก่ประชาชนในเรื่องสิ่งแวดล้อมอย่างทั่วถึง อันจะเป็นการส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้ ทัศนคติและการปฏิบัติที่ถูกต้องเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม และการส่งเสริมดังกล่าวจะกระทำกับประชาชนในทุกกลุ่มอายุ แต่กลุ่มที่ควรเน้นพิเศษคือ กลุ่มเด็กนักเรียนที่กำลังเติบโตเป็นผู้ใหญในอนาคต การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางด้านสิ่งแวดล้อมของประชาชนในกลุ่มนี้จะเป็นการเปลี่ยนแปลงที่ถาวรและมีประโยชน์ต่อชุมชนระยะยาว

หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ได้กำหนดจุดประสงค์ของหลักสูตรในส่วนที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมไว้ดังนี้ (กรมวิชาการ, 2532)

1. มีความรู้และทักษะพื้นฐานเกี่ยวกับสังคมและธรรมชาติ มีนิสัยไม่หาความรู้ อยู่เสมอเพื่อการดำรงชีวิตที่ดี
2. สามารถปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลง
3. มีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ สามารถนำความรู้ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมาใช้ให้เป็นประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้
4. มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม ทั้งที่เป็นธรรมชาติ เทคโนโลยีและทางสังคม

เนื้อหาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมที่กำหนดสำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 มีดังนี้

หลักสูตรประถมศึกษาได้จัดเนื้อหาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมมาที่บูรณาการอยู่ในทุกกลุ่มประสบการณ์ แต่ส่วนมากได้ถูกจัดที่บูรณาการอยู่ในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ตั้งแต่ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 ซึ่งจะเห็นได้ชัดเจนหน่วยที่ 3 เรื่อง สิ่งที่อยู่รอบตัวเรา การสอนเนื้อหาที่แตกต่างจากเนื้อหาวิชาอื่น คือไม่เน้นให้ผู้เรียนเกิดทักษะด้านความรู้ ความจำ หากแต่เน้นกระบวนการคิดเป็น ทาเป็น แก้ปัญหาเป็น เพื่อให้ผู้เรียนดำรงชีวิตที่ดีในสังคม แต่ปัญหาคือในปัจจุบันที่พบในการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ คือ มีผลสัมฤทธิ์ยังไม่ดีเท่าที่ควร โดยเฉพาะในจังหวัดราชบุรี ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนนิชากลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตใน

ระดับประถมศึกษาปีที่ 5 ปีการศึกษาพุทธศักราช 2532 และ 2533 คิดเป็นร้อยละเพียง 53.60 และ 58.42 ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับรายงานของกระทรวงศึกษาธิการ (2532) ได้ระบุถึงคุณภาพของนักเรียนที่จบหลักสูตรประถมศึกษาว่าในด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและคุณสมบัตินั้นจำเป็นในการดำรงชีวิตนั้นอยู่ในระดับที่ไม่น่าพอใจ และไม่สอดคล้องกับสภาพความต้องการทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ

จากแนวเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงทดลองสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต โดยเลือกเนื้อหาหน่วยที่ 3 สิ่งที่อยู่รอบตัวเรา เรื่องสิ่งแวดล้อม ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เปรียบเทียบความสามารถในการตัดสินใจของนักเรียนโดยใช้การสอน โดยสร้างศรัทธาและโยนิโสมนสิการกับการสอนปกติ เนื่องจากสิ่งแวดล้อมกำลังเป็นปัญหาอย่างมากในปัจจุบัน ดังนั้นการเลือกตัดสินใจที่จะใช้สิ่งแวดล้อมให้เป็นประโยชน์ต่อสิ่งมีชีวิต และดำรงให้คงอยู่ต่อไปจึงเป็นสิ่งสำคัญ การพัฒนาการทางสติปัญญาของนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 5 เริ่มมีความคิดของตนเองมากขึ้น สามารถคิดและตัดสินใจเองได้ มีความกระตือรือร้นและเข้าใจสิ่งต่าง ๆ ได้เร็ว สามารถที่จะคิดอย่างมีเหตุผลกับปัญหาทุกชนิด และสามารถคิดหาเหตุผลนอกเหนือจากข้อมูลที่มีอยู่ มีความพอใจที่จะคิดถึงสิ่งที่ไม่มีความหรือสิ่งที่เป็นนามธรรมได้ ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาการด้านความคิดและการตัดสินใจที่ถูกต้อง เด็กในวัยนี้สมควรจะมีระดับความรู้ ความคิดเกี่ยวกับเรื่องสิ่งแวดล้อมตามความเหมาะสมของระดับชั้น ผู้วิจัยได้นำวิธีคิดแบบคุณโทษและทางออกตามแนวพุทธวิธีมาใช้ เพื่อฝึกให้นักเรียนรู้จักคิดวิเคราะห์สรรพลังตามความเป็นจริง ฝึกทักษะการเลือกและตัดสินใจโดยจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและคิดทดสอบด้วยเหตุผลจนมั่นใจว่าเป็นทางเลือกที่ถูกต้อง เมื่อต้องเผชิญปัญหาหรือสถานการณ์ต่าง ๆ และสามารถตัดสินใจแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลการสอนโดยสร้างศรัทธาและโยนิโสมนสิการ โดยใช้วิธีคิดแบบคุณโทษและทางออกที่มีต่อความรู้ เรื่องสิ่งแวดล้อมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
2. เพื่อศึกษาความสามารถในการตัดสินใจเรื่องสิ่งแวดล้อมของนักเรียนที่เรียนด้วยการสอนโดยสร้างศรัทธาและโยนิโสมนสิการ โดยใช้วิธีคิดแบบคุณโทษและทางออก

สมมติฐานของการวิจัย

การเรียนการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตในระดับประถมศึกษาส่วนใหญ่นักเรียนมักคำนึงถึงการบรรยายเนื้อหาให้นักเรียนท่องจำในการนำไปตอบเท่านั้น การใช้ความคิด การตัดสินใจน้อยลงมาก จึงเป็นเหตุให้จำกัดอิสระในการคิดและการแสดงออกในด้านต่าง ๆ

สมน อมรวิวัฒน์ (2528) ได้กล่าวว่า ครูเป็นบุคคลที่สามารถจัดสภาพแวดล้อม แรงจูงใจ และวิธีการสอนให้ศิษย์เกิดศรัทธาที่จะเรียนรู้ ได้รับการฝึกฝนวิธีคิดโดยแยกคายนำไปสู่การปฏิบัติจนประจักษ์จริง การสอนโดยสร้างศรัทธาและโยนิโสมนสิการจะมุ่งเน้นให้ครูกับศิษย์มีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน ศิษย์ได้มีโอกาสแสดงออก ปฏิบัติอย่างถูกวิธีจนสามารถแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม

วรรณ สุทธิจิตร (2527) ได้ทำการทดลองสอนจริยศึกษาโดยการสร้างศรัทธาแก่นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 พบว่า ความคิดรวบยอดเชิงจริยธรรมที่ครูสอนตามแผนการสอนปกติและที่ครูสอนโดยสร้างศรัทธาตามแนวพุทธวิธีแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ นักเรียนที่เรียนตามแผนการสอนปกติ และนักเรียนที่เรียนตามแผนการสอนโดยสร้างศรัทธา มีการเรียนรู้โดยมีดัชนีเลขคณิต คะแนนหลังสอนสูงกว่าก่อนสอนอย่างมีนัยสำคัญ

นอกจากนี้ สมาน สาครจิตร (2532) ยังได้ทำการสอนโดยสร้างศรัทธาและโยนิโสมนสิการไปทดลองสอนคณิตศาสตร์แก่นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 พบว่า นักเรียนที่เรียนคณิตศาสตร์ด้วยวิธีสอนแบบสร้างศรัทธาและโยนิโสมนสิการ มีการเรียนรู้และมีพัฒนาการด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น รวมทั้งนักเรียนยังมีเจตคติที่ดีต่อคณิตศาสตร์และครูคณิตศาสตร์ด้วย โดยสังเกตจากดัชนีเลขคณิตของคะแนนประเมินหลังสอน

จากการสำรวจงานวิจัยดังกล่าว ผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐานของการวิจัยว่า

1. นักเรียนที่เรียนด้วยการสอนโดยสร้างศรัทธาและโยนิโสมนสิการ โดยใช้วิธีคิดแบบคุณโทษและทางออก มีคะแนนความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อมสูงกว่านักเรียนที่เรียนด้วยการสอนปกติ

2. นักเรียนที่เรียนด้วยการสอนโดยสร้างศรัทธาและโยนิโสมนสิการ โดยใช้วิธีคิดแบบคุณโทษและทางออก มีความสามารถในการตัดสินใจเรื่องสิ่งแวดล้อมสูงกว่านักเรียนที่เรียนด้วยการสอนปกติ

ข้อตกลงเบื้องต้น

คะแนนผลสัมฤทธิ์กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต สามารถนำมาใช้เป็นความรู้ความสามารถ พื้นฐานของตัวอย่างประชากรได้

ขอบเขตของการวิจัย

1. ตัวอย่างประชากรในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ปีการศึกษา 2536 โรงเรียนวัดด่านทับตะโก อำเภอจอมบึง จังหวัดราชบุรี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาจังหวัดราชบุรี สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ จำนวน 2 ห้องเรียน ห้องเรียนละ 30 คน รวม 60 คน

2. แผนการสอนโดยสร้างศรัทธาและโยนิโสมนสิการ จำนวน 13 แผน และแผนการสอนปกติ จำนวน 13 แผน ครอบคลุมเนื้อหา กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตตามหลักสูตรพุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) หน่วยที่ 3 สิ่งที่อยู่รอบตัวเรา หน่วยย่อยที่ 2 สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เท่านั้น

3. การสอนโดยสร้างศรัทธาและโยนิโสมนสิการ ได้เน้นการฝึกคิดโดยแยกคายไว้ 10 วิธี งานวิจัยนี้นำมาทดลองใช้ 1 วิธี คือวิธีการสอนคิดแบบคุณโทษและทางออก

4. ตัวแปรในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่

4.1 ตัวแปรอิสระ คือ การสอนโดยสร้างศรัทธาและโยนิโสมนสิการ ด้วยวิธีคิดแบบคุณโทษและทางออก และการสอนปกติ

4.2 ตัวแปรตาม คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมและความสามารถในการตัดสินใจของนักเรียน

5. ระยะเวลาในการทดลองทั้งกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง กลุ่มละ 39 คาบ โดยสอนแต่ละกลุ่ม สัปดาห์ละ 5 ครั้ง ๆ ละ 3 คาบ ๆ ละ 20 นาที ทั้งหมด 78 คาบ เป็นเวลา 3 สัปดาห์ รวมทั้งการสร้างความรู้ความคุ้นเคย บรรยากาศและการทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนทั้งสองกลุ่มเป็นเวลา 1 สัปดาห์ ซึ่งรวมเวลาทั้งหมดที่ใช้ในการทดลอง 4 สัปดาห์

คำจำกัดความในการวิจัย

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง คะแนนที่ได้จากการวัดความรู้ ความเข้าใจ ของนักเรียนในการเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต เรื่อง สิ่งแวดล้อม

การตัดสินใจ หมายถึง กระบวนการคิด เพื่อเลือกแนวทางปฏิบัติที่ถูกต้องหรือพอใจ จากข้อมูล ข้อเท็จจริง ความรู้ หลักการที่มีอยู่โดยใช้หลักธรรมเป็นพื้นฐานเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ ให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการ

ความสามารถในการตัดสินใจ หมายถึง คะแนนที่ได้จากแบบทดสอบความสามารถในการตัดสินใจที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

นักเรียน หมายถึง นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ประจำภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2536 ของโรงเรียนวัดด่านทับตะโก อําเภोजอมบึง จังหวัดราชบุรี

การสอนคิดแบบคุณโทษและทางออก หมายถึง การคิดตามหลักความดีงามและหลักความจริง จัดว่าเป็นวิธีคิดวิธีหนึ่งของการสอนโดยสร้างศรัทธาและโยนิโสมนสิการ สอนให้นักเรียนรู้จักคิดวิเคราะห์สรรสิ่งและเหตุการณ์ทั้งหลายตามความเป็นจริง โดยมองเห็นและยอมรับความจริงว่ามีทั้งด้านดี (เป็นคุณ) ด้านเสีย (เป็นโทษ) และเมื่อมองเห็นทั้งด้านดีด้านเสียแล้ว สามารถคิดหาทางออกได้อย่างเหมาะสม อีกทั้งยังสามารถแก้ปัญหาได้จากกิจกรรมบทบาทสมมติ หรือกรณีตัวอย่างที่ครูกำหนดขึ้น

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การสอนโดยสร้างศรัทธาและ โยนิโสมนสิการโดยใช้วิธีคิดแบบคุณโทษและทางออก หมายถึง การสอนตามแนวพุทธวิธีที่มุ่ง ให้น้ำที่ครู เป็นกัลยาณมิตรของศิษย์ จัดปัจจัยภายนอกที่เห็นยาวโน้มนำ ส่งเสริม จูงใจ และปลุกเร้าให้เกิดความเชื่อถือนในตัวผู้สอน สารที่เรียน และวิธีการเรียนทำให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน โดยเน้นการฝึกใช้ความคิดที่ถูกต้อง คิดเป็นกระตือรือร้นโดยแยกคาย รู้จักคิดวิเคราะห์ เหตุการณ์ทั้งหลายตามความเป็นจริงว่ามีทั้งด้านดี (เป็นคุณ) ด้านเสีย (เป็นโทษ) เมื่อเห็นทั้งด้านดีและด้านเสียแล้วทางออกคืออะไร หรือเป็นอย่างไรสามารถคิดหาทางออกได้อย่างเหมาะสม

แผนการสอนโดยสร้างศรัทธาและ โยนิโสมนสิการ หมายถึง เอกสารที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเป็นแนวทางในการจัดการ เรียนการสอนโดยมุ่ง ให้น้ำที่ครูจัดปัจจัยภายนอกที่เห็นยาวโน้มนำ ส่งเสริม จูงใจ และปลุกเร้าให้เกิดความเชื่อถือนในตัวผู้สอน สารที่เรียน และวิธีการเรียน โดยฝึกใช้ความคิดแบบคุณโทษและทางออก คิดวิเคราะห์ เหตุการณ์ทั้งหลายตามความเป็นจริง

การสอนปกติ หมายถึง กระบวนการสอนที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นตามแนวการสอนกลุ่ม สร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ซึ่งกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ กำหนดขึ้น

แผนการสอนปกติ หมายถึง เอกสารที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นตามแผนการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ซึ่งกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการกำหนดขึ้น

สิ่งแวดล้อม หมายถึง เนื้อหาวิชากลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หน่วยที่ 3 สิ่งที่อยู่รอบตัวเรา หน่วยย่อยที่ 2 สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ซึ่งประกอบด้วยเรื่องดิน ป่าไม้ และน้ำ

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ขั้นเตรียม เป็นการค้นคว้าหาข้อมูลสำหรับการวิจัย

1.1 ศึกษา รวบรวมข้อมูลจากเอกสาร สิ่งพิมพ์ ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง กับกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต สิ่งแวดล้อมและการสอนโดยสร้างศรัทธาและ โยนิโสมนสิการ

1.2 ศึกษาทฤษฎีเกี่ยวกับการตัดสินใจ แนวทางการสอนโดยสร้างศรัทธาและ โยนิโสมนสิการ และแนวทางการสอนตามแผนการสอนปกติ จากหนังสือ วารสาร และงานวิจัย ที่เกี่ยวข้อง

1.3 ศึกษาเทคนิค วิธีสร้างแบบทดสอบ แบบวัดความสามารถ แบบประเมิน พฤติกรรม และแบบสัมภาษณ์ จากหนังสือ วารสารที่เกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผล

2. ตัวอย่างประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ปีการศึกษา 2536 โรงเรียนวัดด่านทับตะโก อำเภอจอมบึง จังหวัดราชบุรี เพราะเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ ผู้บริหารและคณะครูให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี อีกทั้งสิ่งแวดล้อมในบริเวณดังกล่าว เริ่มถูกทำลาย จึงเหมาะแก่การทดลอง การสุ่มตัวอย่างประชากรใช้วิธีการดังนี้

2.1 สุ่มตัวอย่างประชากรอย่างง่าย โดยจับฉลากเลือก 2 ห้องเรียน 1 ห้องใด ห้องหนึ่ง เป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ทั้งนักเรียนแต่ละห้องมีระดับความสามารถ เพศ และ อายุคละกัน

2.2 นำตัวอย่างประชากรแต่ละห้อง เรียนมาเรียงลำดับคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2535 จากมากไปหาน้อย ตามเกณฑ์มาตรฐานของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ คือ กลุ่มเก่ง คะแนนระหว่าง 70-100 กลุ่มปานกลางคะแนนระหว่าง 60-69 กลุ่มอ่อนคะแนนระหว่าง 40-59

2.3 เลือกตัวอย่างประชากรทั้ง 2 ห้องเรียน โดยเรียงตามลำดับคะแนน กลุ่มเก่ง 10 คน กลุ่มปานกลาง 10 คน และกลุ่มอ่อน 10 คน เป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ห้องเรียนละ 30 คน รวม 60 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 แผนการสอนโดยสร้างศรัทธาและโยนิโสมนสิการ เรื่องสิ่งแวดล้อม สำหรับกลุ่มทดลองที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง จำนวน 13 แผน (หลักสูตรกำหนดเนื้อหาไว้ 38 คาบ)

3.2 แผนการสอนของกรมวิชาการ เรื่องสิ่งแวดล้อม สำหรับกลุ่มควบคุม ซึ่งผู้วิจัยนำมาปรับปรุง จำนวน 13 แผน

3.3 แบบทดสอบความสามารถในการตัดสินใจ เรื่องสิ่งแวดล้อม มีลักษณะ เป็นกรณีตัวอย่าง และแบบเลือกตอบ ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 30 ข้อ

3.4 แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องสิ่งแวดล้อม จำนวน 30 ข้อ ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้น

นอกจากนี้ผู้วิจัยได้สร้าง เครื่องมือ เพื่อรวบรวมข้อมูลเพิ่ม เติมคือ

3.5 แบบประเมินพฤติกรรมของนักเรียนด้วยตนเอง โดยเพื่อนและผู้วิจัย รวม 3 ชุด ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นสำหรับนักเรียนทั้ง 2 กลุ่ม

3.6 แบบสัมภาษณ์การตัดสินใจของนักเรียนต่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง สำหรับนักเรียนทั้ง 2 กลุ่ม

การสร้างและหาคุณภาพของ เครื่องมือในการวิจัย

1. สร้างแผนการสอนเนื้อหาสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ เรื่อง ดิน ป่าไม้ และน้ำ ตามหลักการสอนโดยสร้างศรัทธาและโยนิโสมนสิการ จำนวน 13 แผน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจ

2. สร้างแผนการสอนปกติ เนื้อหาสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ เรื่องดิน ป่าไม้ และน้ำ ตามคู่มือครูกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจ

3. สร้างแบบทดสอบความสามารถในการตัดสินใจ เนื้อหาสิ่งแวดล้อมทางกายภาพเรื่อง ดิน ป่าไม้และน้ำ จำนวน 45 ข้อ ให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจ แล้วนำไปทดลองใช้ (Try out) คัดเลือกแบบทดสอบที่เป็นกรณีตัวอย่างตามเนื้อหาได้จำนวน 15 ข้อ และแบบเลือกตอบคัดเลือกเอาเฉพาะข้อที่มีระดับความยากง่าย 0.2 - 0.8 และค่าอำนาจจำแนก

ตั้งแต่ .20 ขึ้นไป ได้จำนวน 15 ข้อ รวม 30 ข้อ นำไปหาค่าความเที่ยงของแบบทดสอบ
ได้ 0.82

4. สร้างแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เนื้อหาสิ่งแวดลอมทาง
กายภาพเรื่องดิน ป่าไม้ และน้ำ จำนวน 50 ข้อ ให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจ แล้วนำไปทดลองใช้
(Try out) คัดเลือกเอาเฉพาะข้อที่มีระดับความยากง่าย 0.2-0.8 และค่าอำนาจจำแนก
ตั้งแต่ .20 ขึ้นไป ได้จำนวน 30 ข้อ นำไปหาค่าความเที่ยงของแบบทดสอบได้ 0.85

5. สร้างแบบประเมินพฤติกรรมนักเรียน จำนวน 3 ชุด คือ แบบประเมิน
พฤติกรรมนักเรียนด้วยตนเอง โดยเพื่อน และโดยผู้วิจัย ประกอบด้วยพฤติกรรมด้านการเรียน
5 พฤติกรรม พฤติกรรมการทำงานกลุ่ม 5 พฤติกรรม และพฤติกรรมด้านความเป็นกัลยาณมิตร
5 พฤติกรรม รวม 15 พฤติกรรม และให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจ

6. สร้างแบบสัมภาษณ์การตัดสินใจของนักเรียนเกี่ยวกับวิธีคิด สิ่งแวดลอม
เจตคติต่อครูผู้สอน และเจตคติต่อวิชากลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต จำนวน 10 ข้อ และ
ให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจ

การเก็บรวบรวมข้อมูล เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

1. นำหนังสือขอความร่วมมือในการทำวิจัยของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย ไปยังผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดราชบุรี เพื่อดำเนินการขอความ
ร่วมมือต่อไปยังโรงเรียนวัดคำนันทะโก ที่เป็นตัวอย่างประชากร

2. ทดสอบก่อนสอน (Pre-Test) ด้วยแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
และแบบทดสอบความสามารถในการตัดสินใจกับกลุ่มตัวอย่างประชากรทั้ง 2 ห้องเรียน จำนวน
60 คน

3. ทดลองสอนกับกลุ่มทดลองตั้งนี้ เตรียมความพร้อมของครูและนักเรียน
ตามรูปแบบการสอนโดยสร้างศรัทธาและโยนิโสมนสิการ จำนวน 6 คาบ สอนเนื้อหาสิ่งแวดลอม
ทางกายภาพเรื่อง ดิน ป่าไม้ และน้ำ จำนวน 13 แผน ๆ ละ 3 คาบ คาบละ 20 นาที รวม
39 คาบ ใช้เวลาทดลองสัปดาห์ละ 5 ครั้ง รวม 3 สัปดาห์

4. ทดลองสอนกับกลุ่มควบคุมโดยใช้การสอนปกติ เนื้อหา สิ่งแวดลอมทาง
กายภาพ เรื่อง ดิน ป่าไม้ และน้ำ จำนวน 13 แผน ๆ ละ 3 คาบ รวม 39 คาบ

5. ในระหว่างทดลองสอน ผู้วิจัยใช้แบบประเมินพฤติกรรมนักเรียนโดยผู้วิจัย ภายหลังจากการสอนทุกครั้ง รวม 13 ครั้ง ใช้แบบประเมินพฤติกรรมนักเรียนโดยเพื่อนในกลุ่ม หลังสอน ครั้ง เว้นครั้ง รวม 6 ครั้ง และใช้แบบประเมินพฤติกรรมตนเองหลังสอนครั้ง เว้นครั้ง รวม 6 ครั้ง กับกลุ่มตัวอย่างประชากรทั้ง 2 กลุ่ม

6. ทดสอบหลังสอน (Post-Test) ด้วยแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบทดสอบความสามารถในการตัดสินใจ โดยใช้แบบทดสอบชุดเดิม และใช้แบบสัมภาษณ์การตัดสินใจของนักเรียน

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนสอบหลังสอนที่ได้จากแบบทดสอบความสามารถในการตัดสินใจ เรื่องสิ่งแวดลอมของนักเรียนที่เรียนด้วยการสอนโดยสร้างศรัทธาและ โยนิโสมนสิการกับการสอนปกติ โดยทดสอบค่าที่ (t-test)

2. เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนสอบหลังสอนที่ได้จากแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องสิ่งแวดลอมของนักเรียนที่เรียนด้วยการสอนโดยสร้างศรัทธาและ โยนิโสมนสิการกับการสอนปกติ โดยทดสอบค่าที่ (t-test)

3. วิเคราะห์ผลการประเมินพฤติกรรมของนักเรียนด้วยตนเอง โดยเพื่อน และโดยผู้วิจัย โดยคำนวณหาค่าร้อยละ

4. วิเคราะห์แบบสัมภาษณ์การตัดสินใจของนักเรียนต่อสิ่งแวดลอม โดยวิธี บรรยายสรุป

5. สรุปผลการวิจัยจากข้อมูล

ศูนย์วิจัยสุขภาพกร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. เป็นแนวทางสำหรับครูผู้สอนในการปรับปรุงการเรียนการสอนวิชากลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต โดยใช้การสอนโดยสร้างศรัทธาและ โยนิโสมนสิการ
2. พัฒนาความสามารถในการคิด เลือก และตัดสินใจสำหรับการดำรงชีวิตที่ดีในสังคมแก่นักเรียน
3. เป็นแนวทางให้มีการศึกษาวิจัยเพิ่มเติมเกี่ยวกับการเรียนการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตตามแนวพุทธวิธีในชั้นอื่น ๆ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย